

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 6. maj 2008
Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2008-150-0644
Dok.: ANS42696

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 474 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 19. marts 2008.

Lene Espersen

/

Lene Volke Roesen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 474 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes tilsende udvalget en redegørelse om sagen om knivstikkeri af en familiefar fra Østfyn og efterfølgende fejl - bl.a. i forhold til forkyndelse - hos Fyns Politi og Statsadvokaten for Fyn, herunder for hvilke fejl, der er begået i sagen, og spørgsmålet om familiens muligheder for at få erstatning.

Der henvises til artiklerne i Fyns Stiftstidende 16/3 og 17/3-08:

- Fynsk forkyndelsesfadæse ikke enestående
- Politikere vil hjælpe familien
- Sag om fatale politifejl strandet
- Politiet har aldrig sagt undskyld.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet følgende udtalelse fra Rigsadvokaten om den omtalte konkrete sag:

”1. Der er tale om en sag, der har været behandlet af Fyns Politi og Statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland.

Om sagens faktiske omstændigheder kan jeg oplyse, at Fyns Politi den 1. maj 2007 modtog en anmeldelse om tumult i forbindelse med et færdselsuheld vedrørende to personbiler. Flere passagerer i den ene personbil var blevet overfaldet af personer fra den anden bil. Under disse tumulter blev en person - Gert Søgaard - stukket i ryggen med en kniv, ligesom hans søn Simon og dennes kammerat Morten blev udsat for vold. Gerningsmændene til knivstikkeriet kørte fra stedet i en personbil.

På baggrund af oplysninger om bilens registreringsnummer og forurettede Gert Søgaards forklaring om gerningsmandens udseende og særlige kendetegn foretog Fyns Politi den 3. maj 2007 anholdelse af en person. Han erkendte at have været på gerningsstedet, men nægtede at have udøvet vold mod Gert Søgaard eller andre. Den pågældende blev samme dag fremstillet i grundlovsforhør og varetægtsfængslet, og han var herefter varetægtsfængslet indtil byrettens behandling af straffesagen mod ham.

Ved anklageskrift af 1. oktober 2007 rejste Fyns Politi tiltale mod den pågældende for legemsangreb af særlig farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at have stukket en kniv i ryggen på Gert Søgaard med bl.a. en punkteret lunge til følge (forhold 1). Han blev endvidere tiltalt for i forlæn-

gelse af det i forhold 1 beskrevne at have udøvet vold efter straffelovens § 244 mod Simons kammerat Morten ved at have sparket og slået ham på kroppen, mens han lå ned (forhold 2), ligesom der blev rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 121 om fornærmelig tiltale mv. (forhold 3).

2. Sagen blev behandlet ved Retten i Svendborg. Under hovedforhandlingen afgav forurettede og hans to sønner Simon og Rasmus, som begge havde været til stede på gerningstidspunktet, forklaring. Forurettede i forhold 2 - kammeraten Morten - afgav ligeledes forklaring. Ingen af vidnerne kunne under deres forklaring identificere den tiltalte som gerningsmanden til knivstikkeriet.

Tiltalte blev herefter ved Retten i Svendborgs dom af 23. oktober 2007 frifundet for vold i forbindelse med den pågældende episode (forhold 1 og 2). Han blev fundet skyldig i forhold 3 og idømt en fællesstraf af fængsel i 60 dage.

Under hovedforhandlingen i byretten - på et tidspunkt, hvor domsmandsretten havde trukket sig tilbage for at votere - rettede et familiemedlem til forurettede henvendelse til anklageren og oplyste, at vidnerne og deres familiemedlemmer havde været udsat for trusler eller var blevet forulempet, mens de ventede på at afgive forklaring, eller efter de havde afgivet forklaring. Dette havde bevirket, at vidnerne var blevet bange og ikke havde turdet udpege tiltalte som gerningsmanden, selv om de havde genkendt ham.

Fyns Politi har oplyst, at vidnerne på dette tidspunkt havde forladt retsbygningen. Det var under disse omstændigheder anklagerens vurdering, at dommen måtte afventes, og at der i øvrigt - uanset udfaldet - straks måtte iværksættes en efterforskning med henblik på at afdække, hvorvidt der var bevis for, at nogen havde overtrådt straffelovens § 123 om trusler mod vidner.

Politiet foretog på den baggrund den 29. oktober 2007 nye afhøringer af forurettede Gert Søgaard og hans sønner. De forklarede, at de havde afgivet falsk forklaring i retten, idet de ifølge deres egne udsagn følte sig så utrygge, at de ikke turde udpege tiltalte som gerningsmanden til knivstikkeriet, selv om de havde genkendt ham som værende identisk med gerningsmanden.

En bror til den tiltalte er efterfølgende ved Retten i Svendborgs dom af 28. februar 2008 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 123 ved at have truet forurettedes søn Rasmus samt forurettedes familie og venner, der havde været til stede under hovedforhandlingen i byretten.

3. Det nævnes i spørgsmålet, at der i forbindelse med sagens behandling er begået flere fejl af politiet og anklagemyndigheden. Disse fejl har alene relation til forkyndelsen af anklagemyndighedens ankemeddelelse i sagen.

På baggrund af de forklaringer om trusler i forbindelse med hovedforhandlingen i byretten, som forurettede og hans sønner afgav den 29. oktober 2007, besluttede Statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland den 2. november 2007 at anke byrettens dom til domfældelse i overensstemmelse med anklageskriftet samt til skærpelse.

Om forkyndelse af denne ankemeddelelse har Fyns Politi oplyst følgende:

”Den fremsendte ankemeddelelse blev samme dag, den 2. november, afleveret til en patrulje med henblik på forkyndelse for tiltalte, og om eftermiddagen henvendte man sig på tiltaltes bopæl, hvor man ikke traf ham hjemme. I stedet traf man en søster, som man kendte ved navn, og som man tidligere havde truffet på adressen og derfor gik ud fra, boede i lejligheden. Betjentene foretog derfor ikke nogen undersøgelse af, om hun faktisk tilhørte husstanden i henhold til retsplejelovens forkyndelsesregel i § 157, stk. 1, nr. 2, litra a.”

Efter ankefristens udløb den 6. november 2007 blev anklagemyndigheden imidlertid opmærksom på, at den søster, der var forkyndt for, ikke var tilmeldt adressen, og at forkyndelsen derfor som udgangspunkt ikke opfyldte betingelsen i retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, hvorefter der alene kan ske lovlig forkyndelse for en person, der tilhører den tiltaltes husstand.

Statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland har om dette forløb oplyst, at statsadvokaturen den 5. november 2007 rettede telefonisk henvendelse til Fyns Politi, hvor man fik oplyst, at ankemeddelelsen var blevet forkyndt over for en søster, uden at denne søster blev navngivet. Ved træk på cpr-registeret konstaterede man, at der var tilmeldt en søster på bopælen. Statsadvokaturen var imidlertid ikke opmærksom på, at den søster, som var tilmeldt adressen, var under 18 år, hvorfor der ikke kunne være sket lovlig forkyndelse for hende, jf. herved retsplejelovens § 157, stk. 2. Det var først den 9. november 2007, altså efter ankefristens udløb, at statsadvokaten blev klar over, at forkyndelsen rettelig var sket over for en anden af tiltaltes søstre, der som anført ovenfor ikke var tilmeldt adressen.

Under landsrettens behandling af ankesagen nedlagde anklagemyndigheden dog påstand om, at anken desuagtet ikke blev afvist. Anklagemyndigheden henviste herved til, at den søster, for hvem der var sket forkyndelse inden ankefristens udløb, måtte anses for at høre til den tiltaltes husstand, selv om hun havde folkeregisteradresse et andet sted.

Den pågældende søster havde forklaret til politiet, at hun havde lagt ankemeddelelsen til tiltalte på et sted i lejligheden, hvor post til husstandens medlemmer - herunder tiltalte - sædvanligvis blev lagt. På den baggrund gjorde anklagemyndigheden subsidiært gældende, at ankemeddelelsen måtte anses for at være kommet tiltalte i hænde inden ankefristens udløb, og at betingelserne i retsplejelovens § 163, stk. 2, for at fremme anklagemyndighedens anke derfor var opfyldt. Efter bestemmelsen i § 163, stk. 2, anses forkyndelse for sket, selv om forkyndelsen ikke er foretaget i overensstemmelse med forkyndelsesreglerne, hvis det dokument, der skal forkyndes, er kommet den pågældende i hænde.

Ved kendelse af 20. februar 2008 afviste Østre Landsret anklagemyndighedens anke. Landsretten fandt ikke, at forkyndelsen af ankemeddelelsen for den tiltaltes søster opfyldte betingelserne i retsplejelovens § 157, stk. 1, nr. 2, ligesom man fandt det overvejende betænkeligt at fastslå, at tiltalte inden ankefristens udløb havde fået ankemeddelelsen i hænde, jf. retsplejelovens § 163, stk. 2.

Tiltaltes anke til formildelse i det forhold, han blev dømt for (forhold 3), blev fremmet, og ved landsrettens dom af 20. februar 2008 blev straffen herfor fastsat til 10 dagbøder á 200 kr.

Statsadvokaten har i en udtalelse af 1. april 2008 over for mig beklaget, at anklagemyndighedens bevisanke blev afvist som følge af, at der ikke var sket lovlig forkyndelse. Statsadvokaten har i øvrigt oplyst, at han som følge af sagen har anmodet Fyns Politi om at sikre, at fremtidige forkyndelser sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler og herunder særligt om, at det sikres, at forkyndelser kun sker over for personer, som hører til den pågældendes husstand.

Om forløbet i statsadvokaturen har statsadvokaten udtalt, at det naturligvis er beklageligt, at statsadvokaturen ikke den 5. november 2007 var opmærksom på, at der slet ikke kunne være sket lovlig forkyndelse for en søster til tiltalte, idet den søster, som rent faktisk var tilmeldt adressen, var under 18 år.

Fyns Politi har supplerende oplyst, at reglerne om forkyndelse som følge af denne sag er blevet indskærpet de forkynden-

de betjente, ligesom der er sket en generel indskærpelse over for de relevante personalegrupper.

4. I en af de artikler, der henvises til i spørgsmålet, er nævnt, at forurettede og dennes familie har efterlyst en forklaring og en undskyldning fra politiet i anledning af hændelsesforløbet. Der er endvidere stillet spørgsmål om forurettedes mulighed for at få erstatning.

Fyns Politi har i den forbindelse oplyst, at efterforskningslederen og efterforskerne i sagen i øvrigt fra sagens start har haft en god kontakt og dialog med familien, særligt med forurettedes hustru. Familien er blevet vejledt om muligheden for at få beskikket en bistandsadvokat, adgangen til bistand fra offerrådgivningen og muligheden for at søge om erstatning til ofre for forbrydelser. Familien er endvidere løbende blevet orienteret om nyt i sagen, ligesom efterforskningslederen umiddelbart efter frifindelsen i byretten orienterede hustruen og dennes bror om ankereglerne.

Om forløbet, efter at landsretten havde afvist anken, har chefanklageren ved Fyns Politi i en udtalelse af 31. marts 2008 oplyst følgende:

”Østre Landsret afviste anken den 20. februar. Dagen efter var efterforskningslederen i kontakt med hustruens bror og beklagede, at sagen var afvist, og drøftede kontakt til familien, men som han erindrer det, rådede broderen til at vente lidt, da familien var meget frustreret. Efterforskningslederen besluttede herefter at drøfte det skete med familien i forbindelse med fremmødet mod den tiltalte bror den 27. og 28. februar (trusselssagen). Under denne sags behandling i byretten talte han både med hustruen, hendes to sønner samt hendes bror og lagde ikke skjul på, at vi beklagede udfaldet af ankesagen. Efterforskningslederen vejledte i den forbindelse om erstatningsspørgsmålet og rådede til at drøfte dette med bistandsadvokaten, der jo juridisk set måtte være den mest kyndige.

Da familien forlod byretten, aftalte han med hustruen, at de ville blive orienteret om udfaldet af sagen, hvilket skete straks efter dommen den 28. februar. Hustruen udtrykte tilfredshed med trusselsdommen. Erstatningsspørgsmålet i sagen mod tiltalte, herunder brugen af bistandsadvokatens viden, blev igen drøftet og igen beklagedes ankesagens udfald. Samtidig oplystes hustruen om, at såfremt behovet måtte være der, var hun eller fa-

milien altid velkomne til at kontakte efterforskningslederen eller andre ved politiet.

Efter familiens tilkendegivelser til pressen om ”aldrig at have fået en undskyldning” tog efterforskningslederen på ny kontakt til familien for at aftale et møde. Efter hustruens ønske ville hun selv kontakte politiet efter påske med henblik på at aftale et møde.

Lederen af lokalpolitiet deltager i dette møde og vil her på ny beklage den fejl, der førte til, at ankesagen blev afvist og vil sikre sig, at ansøgningen om erstatning til Erstatningsnævnet fremmes og oplyses behørigt, hvilket i øvrigt er sædvanlig fremgangsmåde.”

Det er telefonisk oplyst fra Fyns Politi, at det nævnte møde er afholdt den 1. april 2008.

Jeg kan supplerende oplyse, at det følger af § 10, stk. 3, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, at politiet har pligt til at vejlede skadelidte om retten til at få erstatning efter loven. Spørgsmålet, om forurettede i den foreliggende sag vil kunne opnå erstatning efter loven, henhører under Erstatningsnævnet.

5. Som det fremgår ovenfor, er der i forbindelse med forkyndelse af anklagemyndighedens ankemeddelelse i straffesagen om knivstikkeriet begået flere fejl, der isoleret set er af mindre alvorlig karakter, af Fyns Politi og statsadvokaten. De begåede fejl har imidlertid beklageligvis haft den konsekvens, at Østre Landsret ved kendelse af 20. februar 2008 har afvist anklagemyndighedens anke af byrettens frifindende dom i sagen.

Baggrunden for, at sagen i byretten endte med en frifindelse, må efter anklagemyndighedens opfattelse antages at være, at forurettede og dennes sønner på grund af trusler ikke turde udpege den tiltalte som gerningsmanden til knivstikkeriet.

Der foreligger nu en dom, hvoraf det fremgår, at forurettede og flere vidner under sagens behandling i byretten afgav falsk forklaring, og hvor den tiltaltes bror er blevet dømt for trusler efter straffelovens § 123.

På den baggrund har Rigsadvokaten den 7. april 2008 indgivet ansøgning til Den Særlige Klageret om genoptagelse af straffesagen i medfør af retsplejelovens § 976, stk. 1, nr. 2. Efter denne bestemmelse vil en sag kunne genoptages, bl.a. når der er afgivet falske forklaringer under sagen, og der er

god grund til at antage, at en sådan forklaring har bevirket eller medvirket til, at tiltalte har undgået domfældelse.

Der må forventes at gå nogen tid, før Den Særlig Klageret træffer afgørelse i sagen.

Jeg skal afslutningsvis bemærke, at de problemer, som de gældende forkyndelsesregler i den foreliggende sag har givet anledning til, må antages at være løst ved det lovforslag om ændring af retsplejeloven, som justitsministeren fremsatte den 27. februar 2008 (L 78). Heri foreslås det, at anklagemyndighedens anke til skade for en tiltalt ikke længere skal forkyndes for denne, men at anke sker ved ankemeddelelse til landsretten, mens tiltalte underrettes om anken ved almindeligt og anbefalet brev.”

Jeg har noteret mig, at Rigsadvokaten har anmodet Den Særlige Klageret om genoptagelse af den omhandlede straffesag, og jeg vil orientere Folketingets Retsudvalg, når klageretten har truffet afgørelse i sagen.

Som det fremgår af Rigsadvokatens udtalelse, har jeg i øvrigt med lovforslag nr. L 78 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger mv.) foreslået, at anklagemyndighedens anke til skade for tiltalte ikke længere skal forkyndes for den pågældende, men kan sendes til tiltalte ved almindeligt og anbefalet brev. Den foreslåede lovændring vil således indebære, at der ikke fremover skulle kunne opstå lignende uheldige situationer, som man har set i den omtalte konkrete sag.